

1 - Nhạc sư, là người nặng lòng với nhạc dân tộc, đặc biệt là nhạc đơn ca tài tử Nam Bộ, nhạc sư có suy nghĩ gì về sự phát triển của âm nhạc Việt Nam trong giai đoạn hiện nay?

Tôi không phải là người duy nhất nặng lòng với nhạc dân tộc. Những ai còn gói gắm tất

lòng trong âm nhạc truyền thống đều có mơ ước và nguyện vọng như tôi. Về phát triển thì tôi đã có nêu ra bài Thử bàn về âm nhạc Việt nam.

2 - Theo ông thì hiện nay nhạc đơn ca tài tử Nam bộ đã biến đổi như thế nào?

Nhạc Tài tử bây giờ nặng nhiều về sân khấu Cải lương và cũng có cái hay riêng của nó.

3 - Làm sao để phát triển mà vẫn giữ được bản sắc và cái hồn cốt của âm nhạc dân tộc nói chung và của nhạc đơn ca tài tử nói riêng?

Mọi cải tiến, cải biên phát triển nên xuất phát từ cái gốc. Không nên đòi hỏi cái tuyệt đối để bằng lòng với cái tối thiểu, nghĩa là cái hôm nay hay hơn cái hôm qua.

4 - Trải qua biết bao biến cố cuộc đời, điều gì làm ông duy trì được tình yêu âm nhạc dân tộc mãnh liệt cho đến tận giờ? Nghe nói có thời gian ông lui về ở ẩn đúng nghĩa, không tham gia vào bất kỳ hoạt động xã hội nào trong suốt một thời gian khá dài tại sao vậy?

Trong cuộc sống, tất cả mọi người đều cần có một mục tiêu nhất định để làm điểm tựa hầu tiến đến đích thành công. Tôi bắt đầu học đàn từ tuổi lên năm. Âm nhạc gắn liền với cuộc đời tôi, với cuộc sống thầm kín nhất của tôi, cho tôi thấy cuộc đời thật đẹp, thật đơn giản, nhưng thật là phong phú. Tôi ôm choàng lấy nó để không thấy những ngày tăm tối, buồn chán trống rỗng. Mỗi khi tôi đàn thì tôi đắm mình trong trạng thái tĩnh lặng, rất dễ gần gũi với Thiên, giúp tôi thắng được chính mình và dễ bằng lòng với cái tối thiểu mà cuộc sống mang lại. Cuộc sống thối mục là cuộc sống lo thu giữ. Lúc sống, người nghệ sĩ tự bảo vệ mình do công việc, cô đơn và yên lặng. Sau khi chết được bảo vệ do sự nghiệp của mình. Tôi luôn luôn đứng sau mọi người để phục vụ mọi người. Bỏ phận trên hết. Tôi vẫn hăng say âm thầm làm việc cho âm nhạc. Hạnh phúc không có mức đo lường nào khác hơn là cảm giác. Vào cái tuổi quá chín mươi, tôi có cảm tưởng rằng thiên nhiên muốn đòi lại cái quyền của mình. Do sức khỏe, có những chuyện không làm được hoặc làm được nhưng với nhiều khó khăn nên ít xuất hiện trước công chúng.

5 - Được biết ông là tác giả của hệ thống ký âm mới rất độc đáo? Ông có thể nói rõ hoàn cảnh sáng tạo và những ưu điểm của nó so với lối ký âm hiện đại phương Tây cho độc giả biết được không?

Tôi đã trải qua 3 năm học đàn dương cầm, học nhạc lý nhạc Tây phương. Mặc dù vậy, năm 1950 tôi đã nghĩ ra cách ký âm bài đàn truyền thống và riêng dùng trong việc giảng dạy nhạc truyền thống. Tôi không nghĩ nó là độc đáo hay có nhu cầu mang ra so sánh với với lối ký âm phương Tây hay lối ký âm của người khác.

6 - Trong một phát biểu mới đây ông có nói: “Một dân tộc mất đi nền văn hóa của chính mình ví như người có xác mà không hồn, đất nước sớm muộn gì cũng mất” ông có thể nói rõ hơn về ý này?

Danh tiếng của một quốc gia là do ở niềm tin tưởng và linh hồn của nước ấy, chứ không phải do diện tích rộng hay hẹp. Tôi bỏ văn hóa, tiếng mẹ đẻ, âm nhạc của tôi để ôm chầm văn hóa, tiếng nói, âm nhạc của một nước khác, dĩ nhiên là tôi xem chúng là cha mẹ của mình thì tôi hóa ra con người mất gốc, còn thiết tha gì nữa trước sự tồn vong của quê Cha đất Tổ, tình nghĩa đồng bào...

7 - Ông có lời khuyên gì cho những người muốn học nhạc dân tộc, và làm sao để họ có thể được học một thứ âm nhạc đậm chất dân tộc không hề bị lai căng như một số đang tồn tại hiện giờ?

Tôi là một trong những người được cái may mắn thụ hưởng chút gì đó của Tiên nhân đã dài công sáng tạo và thể nghiệm. Tôi tự ví mình mình như người cộng tác của đương thời, nơi nương tựa của hậu thế và sẵn sàng san sẻ những gì đã học, đã biết để lại cho tất cả mọi người, bất phân già trẻ, màu da. Tôi chỉ là người ham mê âm nhạc, nghiên cứu cũng như các khoa học gia say mê kiến thức

khoa học, chưa đủ sức làm thầy ai để mà cho lời khuyên. Ở đời không có chi nên đứng một chỗ. Nghệ thuật sẽ tê liệt nếu không thay đổi. Âm nhạc là một vườn hoa, ai ai cũng có quyền mang hoa của mình đến, kể cả cỏ dại. Ta không nên dẫn dắt người khác theo thị hiếu hay cảm giác của mình. Những việc làm có cái vỏ bên ngoài, mặc dù có nhiều người ưa chuộng chạy theo, nhưng sớm hay muộn cũng không tránh được luật đào thải...

8 - Là người đầu tiên cải tiến cây đàn tranh truyền thống từ 16 dây thành 17 -19 – 21 dây với những ưu điểm vượt trội đang được áp dụng rộng rãi hiện nay? Ông có suy nghĩ gì đối với lớp nghệ nhân làm đàn đi sau? và cho đến nay ông đã tìm được người để chia sẻ cũng như trao đổi kinh nghiệm làm đàn chưa?

Việc cải tiến đàn dân tộc, tôi không phải là người đầu tiên hay là người duy nhất. Mỗi người mỗi nhận thức không ai giống ai. Tại sao biết chắc điều mình nghĩ, mình làm là đúng, là phải, còn của người khác là sai để kêu gọi người khác phải nghe theo. Ở đời, những gì hay, tốt, đẹp thì người ta đua nhau học và bắt chước Cuộc sống sẽ thối mục nếu ta chỉ lo thu trữ. Nhiệt tâm là một tình cảm về tâm linh. Mục đích tối thượng trong đời người không phải là sự hiểu biết, mà là hành động. Ý định của tôi không gì khác hơn là trình bày quan điểm của mình nhằm giúp cho nghệ thuật dân tộc ngày càng thêm cao thêm đẹp và mở rộng chân trời khi chinh phục được tinh thần thiện trong mọi giới.

9 - Người đời có câu: “Cơm áo không đùa với khách thơ” nó đặc biệt đúng trong nền kinh tế thị trường, đã khiến nhiều người làm nghệ thuật vì đồng tiền mà làm ra những tác phẩm theo lối dễ non, thiếu thán, không giống ai, lai căng dị hợm – nhạc sư nghĩ gì về điều này?

Điều này tôi chỉ tìm hiểu. Mình cho việc làm của mình là hợp lý, nhưng biết đâu rằng nó hợp lý với lẽ phải.

10 - Nhạc sư có thể cho biết nguyên nhân vì sao Âm nhạc nghệ thuật giai đoạn trước đã sản sinh ra được nhiều tác phẩm, nhiều nghệ sĩ lừng danh, mà hiện nay thì lại thiếu những tác phẩm, những gương mặt nổi bật?

Những điều mà chúng ta biết là một giọt nước. Những điều mà chúng ta không biết là cả một đại dương. Con người muốn học hỏi phải cởi mở, cởi bỏ cái thành kiến sẵn có thì mới mong học được những điều mới lạ. Tôi mong mọi người đoàn kết lại với nhau thành hàng ngũ, không vì danh vì lợi, với trái tim hơn là với trí óc, thẳng thắn trao đổi, lắng nghe người khác hơn là phô bày và nhận những lời chỉ giáo khôn ngoan của nhau hầu tìm ra chân lý để gia tăng những gì mình đã biết. Không bao giờ có văn hóa ở những nơi luận điệu một chiều, không có tinh thần tự do trao đổi. Người ta thường nghĩ sai rằng phải những người cùng thị hiếu, cùng lý tưởng mới thân thiện với nhau được. Nhưng mà trái lại, những quan điểm khác nhau nhứt là những sợi dây thắt chặt những tình bằng hữu thân mật nhứt. Sự nịnh hót là thứ giấy bạc giả, chỉ có giá trị cho những ai thích phô trương.

11 - Là người rất tâm huyết với lớp trẻ, ước nguyện của ông muốn gửi gắm cho họ như thế nào?

Nếu giới trẻ ngày nay quay lưng với nhạc truyền thống thì âu đó cũng là một phần lỗi của người lớn (trong ấy có tôi) bởi không cho chúng thấy cái tầm quan trọng của kho tàng âm nhạc dân tộc bằng những chứng minh đúng mức cái sâu sắc tinh vi của nhạc truyền thống, tạo ra cho chúng cái hào hứng, thấy có bồn phần gìn giữ.

Hỡi các bạn trẻ, lớp thế hệ của mai sau! Hãy coi chừng Tiên nhân ngày nay sẽ không nhìn ra con cháu của mình trên đất Mẹ khi chúng không còn thiết tha với di sản của Tiên nhân, biết “cây nêu”, “ông Táo”, “nấu cơm với nồi đất”, “giã gạo”, “chèu ghe” ... ra sao, không còn cảm xúc khi nghe một câu Hát ru!

Xin cảm ơn ông.

Tiền Đề (thực hiện ngày 29/09/09)

Nguồn: Báo Vietnamnet